

SORIN-ALEXANDRU VERNEA

PARTICULARITĂȚILE RĂSPUNDERII
PENALE ÎN CAZUL
INFRAȚIUNILOR ÎNDREPTATE
ÎMPOTRIVA MEDIULUI

Editura
Stamangiu
2020

4.5. Infracțiuni prevăzute în Legea nr. 101/2011 pentru prevenirea și sancționarea unor fapte privind degradarea mediului

4.5.1. Noțiunea și relevanța pentru protecția mediului înconjurător

Legea nr. 101/2011 pentru prevenirea și sancționarea unor fapte privind degradarea mediului^[1] face parte din categoria legislației naționale care transpune o directivă europeană, de interes major pentru prezenta teză, respectiv Directiva 2008/99/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 noiembrie 2008 privind protecția mediului prin intermediul dreptului penal^[2].

Acest act normativ autonomizează la un nivel superior conceptul de infracțiune de mediu, incluzând o serie de definiții pentru termenii și expresiile utilizate în art. 2 și incriminând șase infracțiuni (art. 3-8) menite a conferi protecție penală unui număr mare de elemente componente ale mediului înconjurător.

Cu certitudine pot fi identificate neajunsuri ale modului de implementare a directivei, o parte provenite din preluarea *tale quale* a conținutului acesteia și o altă parte provenind din dificultățile de adaptare ale prevederilor generale, aplicabile la nivelul întregii Uniuni Europene, la specificul legislației și jurisprudenței penale din fiecare stat membru.

Pentru scopul prezentei lucrări vom analiza fiecare din cele șase infracțiuni, urmând a efectua, acolo unde este cazul, delimitări față de incriminările deja analizate.

În toate infracțiunile analizate, conform art. 12 din Legea nr. 101/2011, „faptele prevăzute la art. 2-8 se pedepsesc potrivit prezentei legi, dacă nu constituie, conform legislației în vigoare, infracțiuni mai grave”. Observăm o necorelare între numărul articolelor în condițiile în care prima infracțiune este reglementată de art. 3, nu de art. 2 din legea anterior menționată.

[1] Republicată în M. Of. nr. 223 din 28 martie 2014.

[2] JO UE nr. L 328 din 6 decembrie 2008.

4.5.2. Articolul 3 din Legea nr. 101/2011^[1]

A. Obiectul juridic special

Obiectul juridic special este reprezentat de relațiile sociale referitoare la protecția mediului și a sănătății publice în cazul efectuării defectuoase de operațiuni cu deșeuri, în măsura în care acestea sunt susceptibile să provoace decesul ori vătămarea gravă a unei persoane sau un prejudiciu semnificativ adus mediului.

B. Obiectul material

Considerăm că obiectul material în cauză este reprezentat de deșeurile supuse operațiunilor incriminate. Reținem că legea în discuție nu definește noțiunea de „deșeuri”, care poate fi preluată, fără dificultăți, din legislația specială, respectiv pct. 9 din Anexa nr. 1 a Legii nr. 211/2011 privind regimul juridic al deșeurilor, cu modificările și completările ulterioare, sub următoarea formă: „orice substanță sau obiect pe care deținătorul îl aruncă ori are intenția sau obligația să îl arunce”. Deși în Anexa nr. 1 din prezenta lege sunt indicate limitativ actele normative care cuprind prevederi a căror nerespectare reprezintă o încălcare a dispozițiilor legale în domeniu potrivit art. 2 lit. a) din lege și care transpun actele juridice prevăzute în Anexa A la Directiva 2008/99/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 noiembrie 2008 privind protecția mediului prin intermediul dreptului penal, observăm că lista conține și acte normative abrogate, nefiind actualizată de legiuitor. Astfel, deși legiuitorul nu face referire la Legea nr. 211/2011, constituind legislația actuală privind regimul juridic al deșeurilor, indică, totuși, vechea legislație în domeniu, respectiv O.U.G. nr. 78/2000 privind regimul deșeurilor^[2], aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 426/2001, cu modificările și completările ulterioare.

^[1] Conform art. 3 din Legea nr. 101/2011: „Colectarea, transportul, valorificarea sau eliminarea de deșeuri, inclusiv supravegherea acestor operațiuni și întreținerea ulterioară a spațiilor de eliminare, precum și acțiunile întreprinse de brokeri în procesul de gestionare a deșeurilor, cu încălcarea dispozițiilor legale în domeniu, care pot provoca decesul ori vătămarea gravă a unei persoane sau un prejudiciu semnificativ adus mediului, constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani”.

^[2] M. Of. nr. 283 din 22 iunie 2000.

C. Subiecții infracțiunii

Conform prevederilor legale analizate, subiectul activ nu este circumstanțiat, însă include și brokerul a cărui activitate este conexă celei incriminate în mod direct. Apreciem că în condițiile art. 135 C.pen., infracțiunea poate fi săvârșită și de o persoană juridică, fapt extrem de probabil în condițiile în care activități vizând valorificarea, eliminarea, colectarea, transportarea și gestionarea deșeurilor se desfășoară, de regulă, într-un cadru industrial organizat.

Subiectul pasiv principal este statul, în calitatea sa de garant al securității raporturilor sociale formate în jurul protecției mediului înconjurător.

D. Situația premisă și conținutul constitutiv

Considerăm că situația premisă nu există, astfel cum rezultă din conținutul textului de lege. Elementul material este reprezentat de acțiuni alternative, respectiv colectarea, transportul, valorificarea sau eliminarea de deșeuri, supravegherea acestor operațiuni și întreținerea ulterioară a spațiilor de eliminare, precum și acțiunile întreprinse de brokeri în procesul de gestionare a deșeurilor. Având în vedere terminologia folosită, apreciem că nu se impun precizări suplimentare cu privire la modalitățile de realizare ale elementului material, însă pentru ca fapta să fie tipică este necesar ca aceasta să fie săvârșită „cu încălcarea dispozițiilor legale în domeniu”. Sintagma citată, în mod benefic, este explicată de legiuitor în art. 2 lit. a) din Legea nr. 101/2011, astfel: „nerespectarea prevederilor privind acțiuni sau inacțiuni interzise potrivit actelor normative în domeniu, prin care se transpun actele juridice prevăzute în Anexele A și B la Directiva 2008/99/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 noiembrie 2008 privind protecția mediului prin intermediul dreptului penal^[1], cu modificările ulterioare, astfel cum sunt prevăzute în Anexele nr. 1 și 2”. În această situație considerăm că suntem în prezența unei *trimiteri legislative efectuate în mod expres de legiuitorul național la o serie de acte normative care reglementează diferite arii ale protecției mediului înconjurător*, majoritatea de forță juridică inferioară legii organice, însă care vor respecta exigențele art. 73 alin. (3) lit. h) din Constituție, întrucât sunt prevăzute limitativ în anexa la legea organică conținând dispoziții penale. După cum am arătat la momentul analizei obiectului material, anexele nu au fost actualizate, conținând, în

[1] JO UE nr. L 328 din 6 decembrie 2008.

parte, acte normative abrogate, însă apreciem tehnica legislativă utilizată ca adecvată pentru respectarea condițiilor de incriminare, a prevederilor constituționale incidente în materia stabilirii conținutului infracțiunii și a pedepsei prin lege organică, dar și pentru oferirea unui nivel de protecție juridică corespunzător, care într-un domeniu vast, aflat la granița dintre o știință socială și o știință exactă, precum protecția mediului înconjurător, nu se poate face decât prin raportare la norme tehnice.

Urmarea imediată constă într-o stare de pericol abstract, respectiv aptitudinea ideală a acțiunii incriminate de a provoca decesul ori vătămarea gravă a unei persoane sau un prejudiciu semnificativ adus mediului, fără a fi necesară producerea efectivă a unui rezultat. Prejudiciul semnificativ adus mediului este definit de prevederile art. 2 lit. e) din Legea nr. 101/2011, astfel: „o daună ireversibilă sau de lungă durată, cuantificabilă ori nu în bani, produsă în orice mod asupra mediului, sau care a provocat ori este de natură să provoace decesul sau vătămarea gravă a integrității corporale ori a sănătății unei persoane”. Luând în considerare definiția legislativă, apreciem că referirea la decesul ori vătămarea gravă a unei persoane nu este redundantă, atât timp cât urmarea imediată atrage tipicitatea faptei și în situația în care nu s-a produs o daună ireversibilă sau de lungă durată asupra mediului.

Legătura de cauzalitate, sub acest aspect, rezultă *ex re*.

Laturna subiectivă presupune săvârșirea faptei cu intenție în ambele modalități prevăzute de lege, iar mobilul și scopul nu prezintă relevanță pentru calificarea faptei, având importanță în procesul de individualizare judiciară a pedepsei. Conform prevederilor art. 9 alin. (1) din Legea nr. 101/2011, este incriminată și varianta săvârșită din culpă, iar limitele de pedeapsă prevăzute pentru aceasta se reduc la jumătate.

E. Formele infracțiunii

Actele preparatorii și tentativa sunt posibile, infracțiunea fiind comisivă, însă nu sunt incriminate.

Momentul consumării infracțiunii este reprezentat de momentul realizării lui *verbum regens*, în oricare din modalitățile alternative incriminate.

Incriminarea poate îmbrăca forma unei infracțiuni continuate, sens în care poate fi distins și un moment al epuizării la data producerii ultimului act material.

F. Sancțiunile

Din textul de lege analizat rezultă că persoana fizică este susceptibilă de pedeapsa cu închisoare de la 6 luni la 3 ani, iar persoana juridică, poate fi supusă unei pedepse cu amenda penală cuprinse între 120 și 240 zile-amendă, conform art. 137 alin. (4) C.pen. pentru forma intenționată, iar pentru forma atenuată, săvârșită din culpă, conform art. 9 alin. (1) din Legea nr. 101/2011, persoana fizică este susceptibilă de pedeapsa cu închisoare de la 3 luni la un an și 6 luni, iar persoana juridică poate fi supusă unei pedepse cu amenda penală cuprinse între 120 și 240 zile-amendă, conform art. 137 alin. (4) C.pen.

4.5.3. *Articolul 4 din Legea nr. 101/2011*^[1]

A. Obiectul juridic special

Ca în situația incriminării anterioare, obiectul juridic special este reprezentat de relațiile sociale referitoare la protecția mediului și a sănătății publice în cazul efectuării defectuoase de operațiuni cu deșeuri, respectiv operațiuni de import-export cu deșeuri.

B. Obiectul material

Reținem că obiectul material în cauză este reprezentat de deșeurile supuse operațiunilor de import sau export. Și în cazul prezentei infracțiuni apreciem că legea în discuție nu definește noțiunea de „deșeuri”, care poate fi preluată, fără dificultăți, din legislația specială, respectiv pct. 9 din Anexa nr. 1 a Legii nr. 211/2011, sub următoarea formă: „orice substanță sau obiect pe care deținătorul îl aruncă ori are intenția sau obligația să îl arunce”.

C. Subiecții infracțiunii

Conform prevederii legale analizate, subiectul activ nu este circumstanțiat, putând fi reprezentat de orice persoană, fizică sau juridică ce realizează

^[1] Conform art. 4 din Legea nr. 101/2011: „Exportul sau importul de deșeuri cu încălcarea dispozițiilor legale în domeniu, în cazul în care această activitate intră în domeniul de aplicare al art. 2 pct. 35 din Regulamentul (CE) nr. 1013/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 iunie 2006 privind transferurile de deșeuri (JO UE nr. L 190 din 12 iulie 2006), cu modificările ulterioare, indiferent dacă transportul se efectuează prin una sau mai multe operațiuni, se pedepsește cu închisoare de la 2 la 7 ani”.

operațiuni de import-export. Subiectul pasiv principal este statul, în calitate sa de garant al securității raporturilor sociale formate în jurul protecției mediului înconjurător.

D. Situația premisă și conținutul constitutiv

Apreciem că situația premisă nu există, iar elementul material este reprezentat de o acțiune alternativă, respectiv import sau export. Întrucât ambele modalități normative nu au fost explicitate de legiutor, considerăm că acțiunea de import vizează introducerea pe teritoriul țării a deșeurilor în discuție, indiferent de titlul civil cu care aceasta este realizată, iar acțiunea de export presupune scoaterea deșeurilor în afara granițelor țării în cadrul unei operațiuni civile, indiferent de natura acesteia.

Observăm că, sub aspectul elementului material, regăsim o similitudine cu prevederile art. 63 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 211/2011 privind regimul juridic al deșeurilor, cu modificările și completările ulterioare, în privința modalității normative a importului. Considerăm că delimitarea dintre cele două categorii de infracțiuni trebuie realizată, în primul rând, prin raportare la categoriile de deșeuri indicate în textul art. 63 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 211/2011, respectiv aparate, instalații, echipamente, utilaje, substanțe și produse folosite și uzate, din categoria deșeurilor interzise la import, respectiv la categoriile de deșeuri din cuprinsul art. 2 pct. 35 din Regulamentul (CE) nr. 1013/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 iunie 2006 privind transferurile de deșeuri. În atare situație, apreciem că prevederile art. 63 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 211/2011 au natura unei reglementări speciale față de prevederile art. 4 din Legea nr. 101/2011 pentru prevenirea și sancționarea unor fapte privind degradarea mediului, în modalitatea normativă a importului.

Având în vedere că norma specială presupune o pedeapsă mai redusă decât norma generală, considerăm că aceasta din urmă ar trebui să prevaleze, fiind, în fapt, o variantă atenuată, cu singura rezervă, după cum am precizat și la momentul analizei acestei infracțiuni, că în forma actuală este eminentamente inaplicabilă pentru încălcarea exigențelor art. 73 alin. (3) lit. h) din Constituție.

În mod similar cu reglementarea anterior analizată, elementului material al infracțiunii prevăzute de art. 4 din Legea nr. 101/2011 îi este atașată o cerință esențială, constând în desfășurarea activității cu încălcarea dispozițiilor legale în domeniu. Întrucât legiutorul definește cerința esențială în

art. 2 lit. a) din Legea nr. 101/2011, astfel: „nerespectarea prevederilor privind acțiuni sau inacțiuni interzise potrivit actelor normative în domeniu, prin care se transpun actele juridice prevăzute în Anexele A și B la Directiva 2008/99/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 noiembrie 2008 privind protecția mediului prin intermediul dreptului penal, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. L 328 din 6 decembrie 2008, cu modificările ulterioare, astfel cum sunt prevăzute în Anexele nr. 1 și 2”, considerăm că nu se impun precizări suplimentare față de cele realizate la momentul analizei anterioare.

Urmarea imediată constă într-o stare de pericol pentru relațiile sociale referitoare la protecția mediului înconjurător și a sănătății publice. Legătura de cauzalitate rezultă *ex re*.

Latura subiectivă presupune săvârșirea faptei cu intenție în ambele modalități prevăzute de lege, iar mobilul și scopul nu prezintă relevanță pentru calificarea faptei, având importanță în procesul de individualizare judiciară a pedepsei. Conform prevederilor art. 9 alin. (2) din Legea nr. 101/2011, este incriminată și varianta săvârșită din culpă, iar limitele de pedeapsă prevăzute pentru aceasta se reduc la jumătate, alternativ cu amenda penală.

E. Formele infracțiunii

Actele preparatorii și tentativa sunt posibile, infracțiunea fiind comisivă, însă nu sunt incriminate.

Momentul consumării infracțiunii este reprezentat de momentul realizării lui *verbum regens*, în oricare din modalitățile alternative incriminate, respectiv acțiunea de import sau de export.

Incriminarea poate îmbrăca forma unei infracțiuni continuate, sens în care poate fi distins și un moment al epuizării la data producerii ultimului act material.

F. Sancțiunile

Din textul de lege analizat rezultă că persoana fizică este susceptibilă de pedeapsa cu închisoare de la 2 la 7 ani, iar persoana juridică, poate fi supusă unei pedepse cu amenda penală cuprinse între 180 și 300 zile-amendă, conform art. 137 alin. (4) C.pen. pentru forma intenționată. Pentru forma atenuată, săvârșită din culpă, conform art. 9 alin. (2) din Legea nr. 101/2011, persoana fizică este susceptibilă de pedeapsa cu închisoare de la un an la 3 ani și 6 luni sau amendă, iar persoana juridică poate fi supusă unei pedepse

cu amenda penală cuprinse între 120 și 240 zile-amendă, conform art. 137 alin. (4) C.pen.

4.5.4. Articolul 5 din Legea nr. 101/2011^[1]

A. Obiectul juridic special

Apreciem că obiectul juridic special este reprezentat de relațiile sociale referitoare la protecția mediului și a sănătății publice împotriva poluării cu substanțe sau preparate periculoase.

B. Obiectul material

Reținem că obiectul material în cauză este reprezentat de instalațiile în care se desfășoară o activitate periculoasă sau în care sunt depozitate ori utilizate substanțe sau preparate periculoase.

C. Subiecții infracțiunii

Conform prevederii legale analizate, subiectul activ nu este circumstanțiat, putând fi reprezentat de orice persoană, fizică sau juridică ce exploatează o instalație de natura celei ce constituie obiectul material.

Subiectul pasiv principal este statul, în calitatea sa de garant al securității raporturilor sociale formate în jurul protecției mediului înconjurător.

D. Situația premisă și conținutul constitutiv

Apreciem că situația premisă este constituită de preexistența unei instalații în care se desfășoară o activitate periculoasă sau în care sunt depozitate ori utilizate substanțe sau preparate periculoase. Conform art. 2 lit. f) din Legea nr. 101/2011, instalația în care se desfășoară o activitate periculoasă este definită drept „instalația prevăzută de legislația în vigoare în care se desfășoară activități care pot avea un impact semnificativ asupra mediului”.

Elementul material este reprezentat de activitatea de exploatare a unei asemenea instalații, susceptibilă de o multitudine de modalități faptice. Ce-

^[1] Conform art. 5 din Legea nr. 101/2011: „Exploatarea cu încălcarea dispozițiilor legale în domeniul a unei instalații în care se desfășoară o activitate periculoasă sau în care sunt depozitate ori utilizate substanțe sau preparate periculoase, de natură a provoca în afara instalației decesul ori vătămarea gravă a unei persoane sau un prejudiciu semnificativ adus mediului, constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani”.

rința esențială atașată elementului material vizează ca acțiunea incriminată să fie realizată cu încălcarea dispozițiilor legale în domeniu, fapt care în sensul prezentei legi presupune ca activitatea prohibită să fie realizată cu încălcarea prevederilor actelor normative regăsite în Anexele nr. 1 și 2 ale legii.

Urmarea imediată constă într-o stare de pericol abstract pentru relațiile sociale referitoare la protecția mediului înconjurător și a sănătății publice, respectiv acțiunea incriminată să fie de natură a provoca în afara instalației decesul ori vătămarea gravă a unei persoane sau un prejudiciu semnificativ adus mediului. După cum am precizat și anterior, prejudiciul semnificativ adus mediului este definit de art. 2 lit. e) din Legea nr. 101/2011. Legătura de cauzalitate rezultă *ex re*.

Latura subiectivă presupune săvârșirea faptei cu intenție în ambele modalități prevăzute de lege, iar mobilul și scopul nu prezintă relevanță pentru calificarea faptei, având importanță în procesul de individualizare judiciară a pedepsei. Conform prevederilor art. 9 alin. (1) din Legea nr. 101/2011, este incriminată și varianta săvârșită din culpă, iar limitele de pedeapsă prevăzute pentru aceasta se reduc la jumătate.

E. Formele infracțiunii

Actele preparatorii și tentativa sunt posibile, infracțiunea fiind comisivă, însă nu sunt incriminate.

Momentul consumării infracțiunii este reprezentat de momentul realizării lui *verbum regens*, respectiv momentul exploatării instalației în condițiile descrise de norma de incriminare.

Incriminarea poate îmbrăca forma unei infracțiuni continuate, sens în care poate fi distins și un moment al epuizării la data producerii ultimului act material.

F. Sancțiunile

Din textul de lege analizat rezultă că persoana fizică este susceptibilă de pedeapsa cu închisoare de la 6 luni la 5 ani, iar persoana juridică poate fi supusă unei pedepse cu amenda penală cuprinse între 120 și 240 zile-amendă, conform art. 137 alin. (4) C.pen. pentru forma intenționată. Pentru forma atenuată, săvârșită din culpă, conform art. 9 alin. (1) din Legea nr. 101/2011, persoana fizică este susceptibilă de pedeapsa cu închisoare de la 3 luni la 2 ani și 6 luni, iar persoana juridică poate fi supusă unei pedepse

cu amenda penală cuprinse între 120 și 240 zile-amendă, conform art. 137 alin. (4) C.pen.

4.5.5. Articolul 6 din Legea nr. 101/2011^[1]

A. Obiectul juridic special

Apreciem că obiectul juridic special este reprezentat de relațiile sociale referitoare la protecția ariilor naturale și a speciilor de floră și faună sălbatică.

B. Obiectul material

Reținem că obiectul material în cauză este reprezentat de organismele din flora sau fauna sălbatică protejate ori cu părți sau derivate ale acestora supuse acțiunilor de comerț.

C. Subiecții infracțiunii

Conform prevederii legale analizate, subiectul activ nu este circumstanțiat, putând fi reprezentat de orice persoană, fizică sau juridică care realizează acte de comerț cu specii din fauna sau flora sălbatică protejate ori cu părți sau derivate ale acestora.

Subiectul pasiv principal este statul, în calitatea sa de garant al securității raporturilor sociale formate în jurul protecției mediului înconjurător.

D. Situația premisă și conținutul constitutiv

Observăm că o incriminare efectivă există numai în alin. (1), nu și în alin. (2) care constituie o trimitere la prevederile unui act normativ distinct, legiuitorul arătând că încadrarea juridică se face conform respectivului text. Din acest considerent, vom analiza strict prevederile alin. (1).

^[1] Conform art. 6 din Legea nr. 211/2011: „(1) Comerțul cu exemplare din speciile de faună sau floră sălbatică protejate ori cu părți sau derivate ale acestora, cu încălcarea dispozițiilor legale în domeniu, cu excepția cazurilor în care fapta afectează o cantitate mică de astfel de exemplare și are un impact nesemnificativ asupra stării de conservare a speciilor, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la un an sau cu amendă. (2) În cazul în care comerțul se realizează cu specii de faună din cele prevăzute la art. 33 alin. (1) și (2) din O.U.G. nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 49/2011, cu modificările ulterioare, se aplică sancțiunile prevăzute la art. 52 alin. (1) din ordonanța de urgență”.

Apreciem că situația premisă nu există în cauză, iar elementul material este reprezentat de o acțiune definită autonom de legislația analizată, în art. 2 lit. c) din Legea nr. 101/2011, astfel: „comerțul astfel cum este definit în art. 2 lit. u) din Regulamentul (CE) nr. 338/97, cu modificările ulterioare”. În acest sens, art. 2 lit. u) din Regulamentul (CE) nr. 338/97 definește comerțul drept „introducerea în comunitate, inclusiv introducerea de proveniență marină, exportul și reexportul în afara comunității precum și utilizarea, circulația și cesiunea în interiorul comunității, inclusiv în cadrul unui alt stat membru, a exemplarelor care intră sub incidența prezentului regulament”. În atare situație, orice act de circulație a organismelor din flora sau fauna sălbatică protejate ori a părți sau derivate ale acestora poate fi încadrată în definiția noțiunii de comerț, constituind în fapt elementul material al infracțiunii analizate.

Cerința esențială atașată elementului material vizează ca acțiunea incriminată să fie realizată cu încălcarea dispozițiilor legale în domeniu, fapt care în sensul prezentei legi, presupune ca activitatea prohibită prin textul penal să fie realizată cu încălcarea prevederilor actelor normative regăsite în Anexele nr. 1 și 2 ale legii.

Urmarea imediată constă într-o stare de pericol concret pentru relațiile sociale referitoare la protecția mediului înconjurător și a speciilor din flora sau fauna sălbatică protejate, respectiv se impune ca prin fapta săvârșită să nu fie afectată o cantitate mică de astfel de exemplare, așadar, fapta să prezinte un nivel de gravitate concretă. În acest sens se reține în norma de incriminare că dacă fapta are un impact nesemnificativ asupra stării de conservare a speciilor, este lipsită de tipicitate. Legătura de cauzalitate trebuie să existe și să fie dovedită, în condițiile circumscriserii stării de pericol de către legiuitor.

Latura subiectivă presupune săvârșirea faptei cu intenție în ambele modalități prevăzute de lege, iar mobilul și scopul nu prezintă relevanță pentru calificarea faptei, având importanță în procesul de individualizare judiciară a pedepsei. Conform prevederilor art. 9 alin. (2) din Legea nr. 101/2011, este incriminată și varianta săvârșită din culpă, iar limitele de pedeapsă prevăzute pentru aceasta se reduc la jumătate, alternativ cu amenda.

E. Formele infracțiunii

Actele preparatorii și tentativa sunt posibile, infracțiunea fiind comisivă, însă nu sunt incriminate.

Momentul consumării infracțiunii este reprezentat de momentul realizării lui *verbum regens*, respectiv momentul actului de circulație, comerț, în condițiile descrise de norma de incriminare.

Incriminarea poate îmbrăca forma unei infracțiuni continuate, sens în care poate fi distins și un moment al epuizării la data producerii ultimului act material.

F. Sancțiunile

Din textul de lege analizat rezultă că persoana fizică este susceptibilă de pedeapsa cu închisoare de la 3 luni la un an sau amendă, iar persoana juridică, poate fi supusă unei pedepse cu amenda penală cuprinse între 120 și 240 zile-amendă, conform art. 137 alin. (4) C.pen. pentru forma intenționată. Pentru forma atenuată, săvârșită din culpă, conform art. 9 alin. (2) din Legea nr. 101/2011, persoana fizică este susceptibilă de pedeapsa cu închisoare de la o lună și 15 zile la 6 luni, alternativ cu amenda, iar persoana juridică poate fi supusă unei pedepse cu amenda penală cuprinse între 120 și 240 zile-amendă, conform art. 137 alin. (4) C.pen.

4.5.6. Articolul 7 din Legea nr. 101/2011^[1]

A. Obiectul juridic special

Considerăm că obiectul juridic special este reprezentat de relațiile sociale referitoare la protecția mediului și a stratului de ozon.

B. Obiectul material

Reținem că obiectul material în cauză este reprezentat de substanțele care diminuează stratul de ozon, indiferent de forma de agregare în care se găsesc.

C. Subiecții infracțiunii

Conform prevederii legale analizate, subiectul activ nu este circumstanțiat, putând fi reprezentat de orice persoană, fizică sau juridică care realizează acțiunile alternative indicate în textul incriminator.

[1] Conform art. 7 din Legea nr. 211/2011: „Producția, importul, exportul, introducerea pe piață sau folosirea de substanțe care diminuează stratul de ozon, cu încălcarea dispozițiilor legale în domeniu, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani”.

Subiectul pasiv principal este statul, în calitate sa de garant al securității raporturilor sociale formate în jurul protecției mediului înconjurător.

D. Situația premisă și conținutul constitutiv

În prezenta incriminare, situația premisă nu există, iar elementul material este reprezentat de cinci acțiuni alternative, respectiv producere, importare, exportare, introducerea pe piață sau folosire a substanțelor care diminuează stratul de ozon. Identificarea acestor substanțe și stabilirea condițiilor legale de desfășurare a activității cu acestea este realizată prin acte normative cu un caracter tehnic, precum Regulamentul (CE) nr. 1005/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 septembrie 2009 privind substanțele care diminuează stratul de ozon^[1], cu modificările și completările ulterioare, indicat în Anexa nr. 1 la Legea nr. 101/2011.

În prezenta situație, deși reținem că prevederile unei convenții internaționale nu constituie izvor de drept penal în lipsa integrării acestora în sistemul de drept național, observăm că suntem în prezența unei situații atipice, întrucât Regulamentele europene, precum cel anterior menționat, se bucură de aplicabilitate directă în dreptul statelor membre, iar efectuarea unei referiri directe la acest regulament într-un act normativ de forță juridică a legii organice, precum Legea nr. 101/2011, înlătură eventuale critici privitoare la incompatibilitatea reglementării cu prevederile art. 73 alin. (3) lit. h) din Constituție.

Cerința esențială atașată elementului material vizează ca acțiunea incriminată să fie realizată cu încălcarea dispozițiilor legale în domeniu, fapt care în sensul prezentei legi, presupune ca activitatea ce face obiectul incriminării să fie realizată cu încălcarea prevederilor actelor normative regăsite în Anexele nr. 1 și nr. 2 ale legii, în mod concret prin raportare la Regulamentul (CE) nr. 1005/2009 al Parlamentului European și al Consiliului.

Urmarea imediată constă într-o stare de pericol abstract pentru relațiile sociale referitoare la protecția mediului înconjurător și a stratului de ozon în special. Legătura de cauzalitate rezultă din materialitatea faptei.

Latura subiectivă presupune săvârșirea faptei cu intenție în ambele modalități prevăzute de lege, iar mobilul și scopul nu prezintă relevanță pentru calificarea faptei, având importanță în procesul de individualizare judiciară a pedepsei. Conform prevederilor art. 9 alin. (1) din Legea nr. 101/2011, este

^[1] JO UE nr. L 286 din 31 octombrie 2009.

incriminată și varianta săvârșită din culpă, iar limitele de pedeapsă prevăzute pentru aceasta se reduc la jumătate.

E. Formele infracțiunii

Acele preparatorii și tentativa sunt posibile, infracțiunea fiind comisivă, însă nu sunt incriminate.

Momentul consumării infracțiunii este reprezentat de momentul realizării lui *verbum regens*, respectiv al oricăreia dintre cele cinci acțiuni alternative descrise de norma de incriminare.

Incriminarea poate îmbrăca forma unei infracțiuni continuate, sens în care poate fi distins și un moment al epuizării la data producerii ultimului act material.

F. Sancțiunile

Din textul de lege analizat rezultă că persoana fizică este susceptibilă de pedeapsa cu închisoare de la 6 luni la 3 ani, iar persoana juridică, poate fi supusă unei pedepse cu amenda penală cuprinse între 120 și 240 zile-amendă, conform art. 137 alin. (4) C.pen. pentru forma intenționată. Pentru forma atenuată, săvârșită din culpă, conform art. 9 alin. (1) din Legea nr. 101/2011, persoana fizică este susceptibilă de pedeapsa cu închisoare de la 3 luni la un an și 6 luni, iar persoana juridică, poate fi supusă unei pedepse cu amenda penală cuprinse între 120 și 240 zile-amendă, conform art. 137 alin. (4) C.pen.

4.5.7. *Articolul 8 din Legea nr. 101/2011*^[1]

A. Obiectul juridic special

Considerăm că obiectul juridic special este reprezentat de relațiile sociale referitoare la protecția mediului și integrității fizice și a sănătății populației.

^[1] Conform art. 8 din Legea nr. 101/2011: „(1) Deversarea, emiterea sau introducerea, cu încălcarea dispozițiilor legale în domeniu, a unei cantități de materiale în aer sau sol care pot provoca decesul ori vătămarea gravă a unei persoane sau un prejudiciu semnificativ adus mediului constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la unu la 5 ani. (2) Deversarea, emiterea sau introducerea, cu încălcarea dispozițiilor legale în domeniu, de surse de radiații ionizante în aer, apă sau sol care pot provoca decesul ori vătămarea gravă a unei persoane sau un prejudiciu

B. Obiectul material

Reținem că obiectul material în cauză este reprezentat de materialele indicate în art. 8 alin. (1) și de sursele de radiații ionizante în condițiile art. 8 alin. (2) din Legea nr. 101/2011. Avem în vedere și faptul că prin art. 2 lit. g) din același act normativ, legiuitorul definește materialele în sensul art. 8 alin. (1) drept orice material chimic, biologic, radioactiv sau nuclear, prevăzut de actele normative menționate în Anexele nr. 1 și 2, care poate produce un impact semnificativ asupra mediului.

C. Subiecții infracțiunii

Conform prevederii legale analizate, subiectul activ nu este circumstanțiat, putând fi reprezentat de orice persoană, fizică sau juridică care realizează acțiunile alternative indicate în textul incriminator atât în prima, cât și în a doua variantă normativă.

Subiectul pasiv principal este statul, în calitatea sa de garant al securității raporturilor sociale formate în jurul protecției mediului înconjurător. În situația în care se produce decesul ori vătămarea integrității fizice a unei persoane ori a bunurilor sale, apreciem că nu va exista un subiect pasiv secundar, eventual, persoana vătămată poate fi subiect pasiv al unei infracțiuni îndreptate împotriva persoanei sau a patrimoniului reținută în concurs.

D. Situația premisă și conținutul constitutiv

Analizând prima variantă normativă, apreciem că situația premisă nu există, iar elementul material este reprezentat de trei acțiuni alternative, respectiv deversarea, emiterea sau introducerea în aer de materiale chimice, biologice, radioactive sau nucleare, prevăzut de actele normative menționate în Anexele nr. 1 și 2 din Legea nr. 101/2011, care pot produce un impact semnificativ asupra mediului.

Cerința esențială atașată elementului material vizează ca acțiunea incriminată să fie realizată cu încălcarea dispozițiilor legale în domeniu, fapt care, în sensul prezentei legi, după cum am arătat și anterior, presupune ca activitatea incriminată să fie realizată cu încălcarea prevederilor actelor normative regăsite în Anexele nr. 1 și nr. 2 ale legii.

Urmarea imediată constă într-o stare de pericol abstract pentru relațiile sociale referitoare la protecția mediului înconjurător și a vieții sau integrității

semnificativ adus mediului constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la unu la 5 ani”.

corporale a unei persoane ori un prejudiciu semnificativ adus mediului, astfel cum a fost definit de art. 2 lit. e) din Legea nr. 101/2011. Legătura de cauzalitate rezultă din materialitatea faptei.

Analizând a doua variantă normativă, reținem că nici în acest caz nu există situație premisă, iar elementul material este reprezentat de aceleași trei acțiuni alternative, respectiv deversarea, emiterea sau introducerea de surse de radiații ionizante în aer, apă sau sol.

Cerința esențială atașată elementului material vizează ca acțiunea incriminată să fie realizată cu încălcarea dispozițiilor legale în domeniu, fapt care în sensul prezentei legi, după cum am arătat și anterior, presupune ca acțiunile incriminate să fie realizate cu încălcarea prevederilor actelor normative regăsite în Anexele nr. 1 și nr. 2 ale legii.

Având în vedere obiectul material al infracțiunii în această variantă normativă, respectiv sursele de radiații ionizante, considerăm că se impune efectuarea unei delimitări față de prevederile art. 98 alin. (4) lit. a) din O.U.G. nr. 195/2005, respectiv teza care incriminează provocarea, datorită nesupravegherii surselor de radiații ionizante, a contaminării mediului și/sau a expunerii populației la radiații ionizante. În acest sens, principala diferență dintre reglementări rezidă în modalitatea efectivă de realizare a elementului material, fapta prevăzută de art. 8 alin. (2) din Legea nr. 101/2011 presupune trei modalități alternative exprese, toate presupunând acțiuni, iar fapta din art. 98 alin. (4) lit. a) din O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului, cu modificările și completările ulterioare, se realizează prin omisiunea supravegherii corespunzătoare. *Prin urmare, apreciem că nu se poate stabili un raport de subsidiaritate între cele două incriminări, atât timp cât verbum regens diferă.*

Urmarea imediată constă într-o stare de pericol abstract pentru relațiile sociale referitoare la protecția mediului înconjurător și a vieții sau integrității corporale a unei persoane ori un prejudiciu semnificativ adus mediului, astfel cum a fost definit de art. 2 lit. e) din Legea nr. 101/2011. Legătura de cauzalitate rezultă din materialitatea faptei.

Latura subiectivă presupune săvârșirea faptei cu intenție în ambele modalități prevăzute de lege, iar mobilul și scopul nu prezintă relevanță pentru calificarea faptei, având importanță în procesul de individualizare judiciară a pedepsei. Conform prevederilor art. 9 alin. (1) din Legea nr. 101/2011, este incriminată și varianta săvârșită din culpă, iar limitele de pedeapsă prevăzute pentru aceasta se reduc la jumătate.

E. Formele infracțiunii

Actele preparatorii și tentativa sunt posibile, infracțiunea fiind comisivă, însă nu sunt incriminate.

Momentul consumării infracțiunii este reprezentat de momentul realizării lui *verbum regens*, respectiv al oricăreia dintre cele trei acțiuni alternative descrise de norma de incriminare pentru fiecare variantă normativă în parte.

Incriminarea poate îmbrăca forma unei infracțiuni continuate, sens în care poate fi distins și un moment al epuizării la data producerii ultimului act material.

F. Sancțiunile

Din textul de lege analizat rezultă că persoana fizică este susceptibilă de pedeapsa cu închisoare de la unu la 5 ani, iar persoana juridică, poate fi supusă unei pedepse cu amenda penală cuprinse între 120 și 240 zile-amendă, conform art. 137 alin. (4) C.pen. pentru forma intenționată. Pentru forma atenuată, săvârșită din culpă, conform art. 9 alin. (1) din Legea nr. 101/2011, persoana fizică este susceptibilă de pedeapsa cu închisoare de la 6 luni la 2 ani și 6 luni, iar persoana juridică poate fi supusă unei pedepse cu amenda penală cuprinse între 120 și 240 zile-amendă, conform art. 137 alin. (4) C.pen.